

14.11.2017

LINJAPAPERI EUROOPAN UNIONIN YHDEKSÄNNEN TUTKIMUKSEN JA INNOVAATIOTOIMINNAN PUITEOHJELMAN VALMISTELUSTA

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) korostaa yhteisen eurooppalaisen tutkimus- ja innovaatorahoituksen merkitystä laajoihin globaaleihin ongelmiin vastaamisessa sekä uusien innovaatioiden syntymisessä. Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan puiteohjelma tuottaa lisäarvoa ja kasvua koko Euroopalle ja myös suomalainen yhteiskunta eri toimijoihin hyötyy eurooppalaisesta rahoituksesta. Korkeakoulujemme, tutkimuslaitoksiamme ja yrityksiemme tulee vastaisuudessakin voida toimia tiiviisti osana eurooppalaista viiteryhmänsä. Arene pitääkin tärkeänä, että Suomi osallistuu aktiivisesti Euroopan unionin seuraavan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan puiteohjelman (FP9) valmisteluun.

Heinäkuussa 2017 julkaistu asiantuntijaryhmän raportti *LAB – FAB – APP Investing in the European future we want*¹ sekä eurooppalaisten ammattikorkeakoulujen yhteistyöverkosto UAS4EUROPE:n kannanotto *Position Paper On FP9*² muodostavat hyvän pohjan seuraavan tutkimuksen- ja innovaatiotoiminnan puiteohjelman suunnittelulle. Arene yhtyy monelta osin näissä dokumenteissa esitettyihin suosituksiin.

Arene lausuu seuraavan tutkimuksen- ja innovaatiotoiminnan puiteohjelman valmistelusta seuraavaa:

- On tärkeää kasvattaa FP9:n kokonaisbudjetin volyymia Horisontti 2020:n vastaavasta. Ainoastaan tuntuvilla panostuksilla tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan voidaan luoda kestävä kasvua sekä merkittävää eurooppalaista lisäarvoa.
- Tulee varmistaa, että tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan liittyvät rahoitusinstrumentit muodostavat toimivan ja koherentin kokonaisuuden. Rakennerahastoilla ja koheesiorahoituksella tulisi olla nykyistä vahvempi rooli innovaatiotoiminnan vahvistajina ja Arene korostaa tähän liittyen synergiaetujen luomista rakennerahastojen sekä FP9:n välille. Koheesiorahoitus on tärkeää erityisesti soveltavalle tutkimukselle ja innovaatiotoiminnalle ja sen jatkuvuus tulee turvata.

¹http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/hlg_2017_report.pdf#view=fit&pagemode=none

²http://uas4europe.eu/files/20170915_Position-Paper-FP9.pdf

- Ammattikorkeakoulujen rooli erityisesti soveltavan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan osalta tulee tunnistaa selvemmin eurooppalaisessa keskustelussa ja seuraavassa puiteohjelmassa. Ammattikorkeakoulujen vahvuudet liittyvät vaikuttavuuteen, kokeilevuuteen ja avoimuuteen; ne ovat notkeita toimijoita, jotka kykenevät reagoimaan nopeasti yhteiskunnallisiin haasteisiin. Lisäksi ammattikorkeakoulut ovat merkittävässä asemassa alanvaihtajien kouluttamisessa sekä maahanmuuttajien integroimisessa yhteiskuntaan. Ammattikorkeakoulujen osaamista laajoihin yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ongelmiin vastaamisessa tulisi hyödyntää enemmän puiteohjelmärahoituksessa. Tämä osaaminen tulee huomioida jo suunniteltaessa FP9:n rakennetta.

Sen lisäksi, että ammattikorkeakoulut pyrkivät vastaamaan työelämää koskeviin muutoksiin, ovat ne myös itse aktiivisia työelämän uudistajia. Vahvan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintansa (TKI) kautta ammattikorkeakoulut muokkaavat käsitystämme työstä ja ovat mukana luomassa uudentyyppisiä työvoimatarpeita ja -profiileja. Tulevaisuuden taidot (**Future Skills**), yrittäjäyys (**Entrepreneurship**) sekä tulosten käytettävyys (**End use**) ovat ammatillisen korkeakoulutuksen keskiössä – ammattikorkeakoulut tuottavat tuloksia, jotka on mahdollista saattaa heti käyttöön. Ne toimivat näin eräänlaisena yhteiskunnallisena muutosvoimana työelämän murrokseen vastamisessa.

- Tarvitaan sekä perustutkimusta että soveltavaa tutkimusta: perustutkimus ja soveltava tutkimus täydentävät toisiaan ja näiden sekä innovaatiotoiminnan keskinäinen linkittyminen tulee turvata. Horisontti 2020:n pilarirakenne on ollut hyvä avaus, mutta FP9:ssä tarvitaan uusia väyliä ammattikorkeakoulujen osallistumisen vahvistamiseksi. Kansallisesti tulisi miettiä, miten saadaan lisättyä ammattikorkeakoulujen osallistumista puiteohjelmaan ja samalla kasvatettua niiden osuutta puiteohjelmasta suomalaisille myönnettävästä rahoituksesta.

- Innovaatiotoiminta tulee ymmärtää nykyistä laajemmin. Akateeminen, tutkimussidonnainen näkökulma innovaatiotoimintaan on tärkeä, mutta sen lisäksi tulee tunnistaa soveltavan tutkimuksen ja työelämäyhteyksien pohjalle rakentuva lähestymistapa. Ammattikorkeakouluilla on vahvat linkit työelämään ja tässä kontekstissa tapahtuva innovaatiotoiminta on ammattikorkeakoulujen vahvuus. Tarvitaankin sekä akateemista innovaatiotoimintaa että ammattikorkeakoulujen työelämän rajapinnassa tapahtuvaa innovaatiotoimintaa. Tuomalla nämä vahvemmin yhteen vahvistetaan Euroopassa tehtyjen innovaatioiden hyödyntämistä ja kaupallistamista.

- Puiteohjelman innovaatorahoitus on tärkeää rakentaa siten, että se tukee innovaatioekosysteemien (**Innovation Ecosystem**) muodostumista ja hyödyntämistä. Innovaatioekosysteemeissä korkeakoulut opiskelijoineen ja henkilöstöineen, tutkimuslaitokset, yritys- ja elinkeinoelämä, kolmas sektori sekä yksittäiset kansalaiset toimivat vuorovaikutuksellisesti yhteistyössä. Ammattikorkeakouluilla on usein keskeinen rooli eri toimijoiden linkittämisessä toisiinsa. Innovaatioekosysteemeillä tuetaan alueellista talouskasvua, työllisyyttä ja aluekehitystä: edistämällä innovaatioekosysteemiajattelua vauhditetaan myös laadultaan erinomaisten osaamiskeskittymien muotoutumista Suomeen. Tämä saattaisi puolestaan toimia esim. opiskelijoita ja huippututkijoita houkuttelevana tekijänä. Suomeen voisi näin muodostua alueellisia huippuosaamiskeskittymiä, jotka saisivat säännöllisesti rahaa EU:n puiteohjelmahauissa ja nostaisivat näin tutkimuksen ja osaamisen laatua sekä kansallista rahansaantia puiteohjelmasta.

Eri maissa sijaitsevien innovaatioekosysteemien linkittäminen toisiinsa kansainvälisten osaamiskeskittymäverkostojen muodostamiseksi on tärkeää ja tämän tulisi myös toimia FP9:n innovaatorahoitusajattelun perustana. Seuraavassa puiteohjelmassa tuleekin luopua vaatimuksesta, jonka mukaan hankkeessa voi olla mukana vain yksi yksittäinen toimija kustakin konsortiossa edustettuna olevasta maasta. Tämä tulisi korvata ekosysteemiajattelulla; toisin sanoen yksittäisen korkea-

koulun sijaan maata edustaisi konsortiossa alueellinen innovaatioekosysteemi. Alueellisten toimijoiden aiempaa kokemusta keskinäisestä yhteistyöstä hyödynnettäisiin näin tehokkaammin sen varmistamiseksi, että parhaat osaajat ovat mukana puiteohjelmasta rahoitettavissa hankkeissa. Innovaatioekosysteemimallin sisällyttäminen puiteohjelmaan edistäisi yhteisen eurooppalaisen innovaatiokulttuurin muotoutumista ja tukisi samalla osaltaan Innovaatiounionin toteuttamista.

Innovaatioekosysteemi-mallin edistäminen on linjassa Tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) Visio- ja tiekartta -dokumentissa esitetyn teeman *Kansainvälisyys laadun ja vaikuttavuuden edellytyksenä* tavoitteiden kanssa. UAS4EUROPE viittaa samantyyppiseen lähestymistapaan **Smart Partnerships for Regional Impact (SPFRI)** -mallilla.

- Yrityssektorin – erityisesti pk-yritysten – osallistumismahdollisuuksia puiteohjelmaan tulisi edelleen vahvistaa. Samoin opiskelijoiden osallistumista puiteohjelmahankkeisiin tulisi helpottaa. Hankkeet ovat opiskelijoille keino päästä omaksumaan työelämän kannalta relevantteja taitoja. Arene tukee P4.0-innovaatiomallia (Public-Private-People-Partnership).

- Seuraavan puiteohjelman tulisi kattaa vahvemmin myös sellaisia aloja, jotka ovat jääneet vähemmälle huomiolle Horisontti 2020:ssä. Näitä ovat mm. yhteiskunta-, taide- ja humanistiset alat (**Social Sciences, Humanities and the Arts, SSHA**). FP9:ssä voisikin olla enemmän suoria hakuja yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ongelmiin, kuten siirtolaisuuteen, pakolaisuuteen sekä yhteiskunnalliseen eriarvoistumiseen, liittyen. Lisäksi yrittäjyyden, pedagogiikan ja sosiaalityön kaltaisten poikkileikkaavien teemojen tulisi olla enemmän esillä hauissa.

- FP9:n tulisi kannustaa tutkijayhteisöjä ja tutkimuskonsortioita uusien tutkimusmetodien käyttöön. Ammattikorkeakoulut ovat olleet edelläkävijöitä näiden kehittämisessä ja soveltamisessa osana TKI-toimintaansa. Seuraava puiteohjelma ja siinä sovellettavat arviointitavat tulee muotoilla siten, että ne tunnistavat uudet metodit ja näiden tuottaman lisäarvon tutkimukselle ja innovaatiotoiminnalle.

- Yksinkertaistamista tulisi edistää koko hankesyklin osalta. Tällä tuettaisiin edelleen osallistumisen helpottamista.

Lisätietoja:

Arene ry
Tapio Varmola
puheenjohtaja, rehtori
040 830 4100

Arene ry
Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja
0400 293 545